

PREVENTIVNÍ PROGRAM – ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOST

1. Charakteristika školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je z hlediska pedagogicko-psychologického a socio-pedagogického chápána jako selhávání nezletilého v podmínkách školního edukačního programu nejen špatným prospěchem, ale také vytvářením negativních psychických postojů a emočních stavů ve vztahu k vlastnímu učení, ke vzdělávání, k učitelům a obecně ke škole. Nejedná se pouze o špatný prospěch, ale rovněž o vytváření negativních psychických postojů a emočních stavů k vlastnímu učení, vzdělávání, učitelům a škole obecně. Bývá důsledkem nevyváženosti ve vývoji osobnosti žáků, v jejich výkonnosti, motivaci, volných vlastnostech a v neposlední řadě také v rodinném prostředí. Neprospěch je téměř vždy způsoben souborem mnoha příčin, které je třeba včas rozkrýt a přijmout účinná opatření směřujících k nápravě. Podpora školního úspěchu vychází zejména z atmosféry školy, ve které je podporováno učení každého žáka, tedy dobrými mezilidskými vztahy jak mezi žáky, tak mezi žáky a pedagogy.

Strategie předcházení školní neúspěšnosti vychází z vyhlášky č. 72/2005 Sb. (§7,ods.3) o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, v platném znění a jejím cílem je vyhledávání potencionálně neúspěšných žáků a vytváření podmínek ke zlepšení jejich školní úspěšnosti.

§7 (3) Škola zpracovává a uskutečňuje program poradenských služeb ve škole, který zahrnuje popis a vymezení rozsahu činnosti pedagogických pracovníků uvedených v odstavci 1, preventivní program včetně strategie předcházení školní neúspěšnosti, šikaně a dalším projevům rizikového chování.

Strategie reaguje také na kritéria hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání České školní inspekce pro školní rok 2022/2023:

5. Vzdělávací výsledky žáků

*5.4. Škola sleduje a **vyhodnocuje úspěšnost žáků** v průběhu, při ukončování vzdělávání a v dalším vzdělávání či profesní dráze a aktivně s výsledky pracuje v zájmu zkvalitnění vzdělávání.*

Popis kritéria

*Škola efektivně vyhodnocuje úspěšnost žáků v průběhu a ukončování jejich vzdělávání na všech úrovních řízení pedagogického procesu, umí doložit procesy a výsledky tohoto hodnocení a **dokáže zpracovat opatření, která vedou ke zkvalitňování procesu hodnocení úspěšnosti žáků.** S výsledky hodnocení cíleně pracují pedagogové i vedení školy, jejich činnosti a opatření **zkvalitňují vzdělávání žáků a snižují jejich neúspěšnost.***

2. Faktory školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je vymezena řadou faktorů, především osobností a zdravotním stavem nezletilého, dále rodinným a mimoškolním prostředím a výchovně vzdělávacím procesem ve škole. Při řešení školní neúspěšnosti je nezbytná spolupráce školy, dalších

odborníků, rodiny a samotného žáka. Podpora rodiny je v tomto procesu nenahraditelná i s ohledem na volbu budoucího povolání a budoucí život.

Jedná se o tyto faktory:

- osobnost dítěte
 - snížená inteligence, poruchy učení, nedostatečná paměť, emoční labilita, nízká odolnost vůči zátěži,
- poruchy chování, PAS,
- zdravotní problémy žáka
- dlouhodobá či vysoká absence,
- včas nerozpoznané smyslové vady (sluchu. v souvislosti s tím řeči), zraku
- změna ŠVP v důsledku přestěhování, přechodu na jinou školu,
- nepodnětné rodinné prostředí, střídavá péče,
- rodinné prostředí s nezájmem o školu a školní dění, nezájem rodičů o spolupráci se školou,
- nadměrně ochranné rodinné prostředí,
- dítě ohrožené sociálně nežádoucími jevy (zhoršená rodinná situace, šikana, domácí násilí, problémy ve vztazích v rodině nebo ve škole, ve třídě, ve vztahu s učitelem), ohrožení sociálně patologickými jevy,
- dítě jiné národnostní menšiny / sociální a kulturní odlišnosti
- dítě – cizinec / sociální a kulturní odlišnosti
- nadané dítě

3. Školní poradenské pracoviště

Školní poradenské pracoviště se skládá z výchovné poradkyně, metodičky prevence, speciálních pedagožek. Na začátku školního roku ŠPP seznámí pedagogické pracovníky s programem poradenských služeb a s doporučenými pedagogickými a výchovnými postupy u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

ŠPP uspořádá koncem září ve spolupráci s třídními učiteli pro žáky 1. a 6. ročníku třídnickou hodinu, na níž seznámí žáky se službami, které poskytují v rámci školních poradenských služeb.

Na základě informací od třídních vyučujících, zanese do své evidence žáky potenciálně ohrožené školně neúspěšností. Zahájí spolupráci s třídními učiteli i s ostatními učiteli.

4. Žák je ohrožen školní neúspěšností, když

- na konci pololetí z některých předmětů neprospěl, nebo je z některých předmětů nehodnocen,
- dlouhodobě neplní zadané úkoly,
- svým chováním soustavně porušuje školní řád a jsou vůči němu uplatňována výchovná opatření,
- jeho příprava není systematická,
- vysoká absence.

5. Doprovodné projevy při školní neúspěšnosti

- neurotické příznaky
- bolesti hlavy, břicha, nechutenství, zvracení, tiky, školní fobie,
- poruchy chování
- zvýšená absence v některém předmětu, nebo celková absence, záškoláctví,

- obranné mechanismy
- ztráta motivace, pocit méněcennosti, fantazie.

6. Přecházení školní neúspěšnosti

- klást na žáka přiměřené nároky,
- dbát na jeho pravidelnou docházku do školy, důsledně kontrolovat splnění zadaných úkolů,
- zdůrazňovat jeho pozitivní stránky,
- oceňovat jeho jedinečnost,
- umožňovat žákovi vyslovovat vlastní názory,
- podporovat aktivitu žáka, dát mu příležitost zažít úspěch,
- motivovat žák, rozebírat s ním jeho úspěchy,
- vyhýbat se negativnímu srovnávání,
- věnovat pozornost rodinnému zázemí žáka.

7. Pravidla pro řešení školní neúspěšnosti

Včasné podchycení žákových potíží jednotlivými vyučujícími, ti zejména vyhodnotí, zda jde o ojedinělý výpadek, nebo trvalejší problém, v takovém případě o neúspěšnosti informují rodiče žáka a třídního učitele.

Třídní učitel ověří, zda jde o problém spojený jen s jedním vyučovacím předmětem, nebo zda se týká více vyučovacích předmětů, případně i ve spojení s výchovnými problémy.

Podle závažnosti problému třídní učitel kontaktuje rodiče, nabídne osobní jednání s jednotlivými vyučujícími, případně s výchovným poradcem, metodikem prevence rizikového chování či dalšími členy školního poradenského pracoviště. Kromě individuálních pohovorů je možné svolat jednání výchovné komise. O jednáních se vedou písemné záznamy, které vždy obsahují doporučení školy vůči rodičům a postoj rodičů k nim (individuální doučování, vyšetření v PPP, apod.).

Je uplatňován třístupňový model péče

- 1) Individuální pomoc vyučujícího v rámci běžné výuky, doučování.
- 2) Zapojení školního poradenského pracoviště.
- 3) Zapojení školského poradenského zařízení (PPP/SPC).

Základem účinného řešení školní neúspěšnosti je správné rozpoznání příčin, viz výše uvedené faktory. Vedení školy vyhodnocuje, zda ke zvýšené neúspěšnosti nedochází jen u některých vyučovacích předmětů, nebo jen u některých vyučujících. Na toto téma případně zaměřuje svoji kontrolní a hospitační činnost, zajišťuje zpětnou vazbu od rodičů žáků (evaluační dotazníky).

Na základě této diagnostiky se stanoví možná opatření:

- zvýšená motivace žáka k učení
- důraz na pozitivní hodnocení, stanovení přiměřeného rozsahu učiva,
- podpůrné pomůcky (přehledy, tabulky pro lepší orientaci v učivu), využití pomoci spolužáků, podpůrné aktivity
- oznamování termínů písemných prací a zkoušení, slovní hodnocení,

- žák je seznamován s možnými styly učení a učí se vědomě používat styl pro něj nejvýhodnější,
- individuální konzultace, doučování,
- kompenzace nedostatků pomocí speciálně pedagogických postupů (spolupráce s PPP, SPC), sestavení plánu pedagogické podpory,
- pomoc při začleňování žáka do třídního kolektivu,
- stanovení přiměřeného rozsahu učiva,
- práce zadaná pro domácí přípravu odpovídá žakovým vzdělávacím možnostem,
- - zvýšená práce pedagogů s kolektivem třídy, náprava narušeného klimatu třídy,
- vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu,
- včasné informování rodičů o mimořádném zhoršení prospěchu žáka, tak, aby se zvýšenou péčí mohlo zabránit zhoršení souhrnné klasifikace žáka na konci každého pololetí,
- u žáků, jejichž neúspěšnost souvisí spíše se sociálním znevýhodněním, konzultovat situaci s OSPOD.

Škola průběžně vyhodnocuje úspěšnost těchto opatření, dlouhodobě sleduje žáky s riziky neúspěšnosti, poskytuje jim pomoc k jejímu překonání, zohledňuje vnější prostředí ovlivňující výsledky žáků, přijímá případná opatření k zamezení rizikového chování.

Na jednání pedagogických rad, předmětových týmů a metodických sdružení je vyhodnocována situace vzdělávání žáků ohrožených školní neúspěšností.

Škola si v prevenci stanovuje dlouhodobé cíle:

- vytváření kvalitního prostředí ve třídách a škole,
- trvalé sledování a vyhodnocování této problematiky, poskytování informací o úspěšných i neúspěšných řešeních,
- v rámci DVPP rozvíjet klíčové dovednosti pedagogů pro tuto oblast,
- je poskytována nabídka pomoci pro žáky, kteří potřebují řešit subjektivně náročné životní situace,
- školní poradenské zařízení vytváří a aktualizuje strategii prevence školní neúspěšnosti, seznamuje s ní pedagogy školy a vyhodnocuje její účinnost.

Postup při řešení školní neúspěšnosti – podpurný program

Hlavní opatřením je jednoznačně zvýšená spolupráce s rodiči. Rodič má možnost zažádat o podpurný program pro své dítě.

Pedagogičtí pracovníci odevzdávají každý měsíc **měsíční hodnocení**, kde zaznamenají jednání se ZZ, žáky, vyučujícími. Dále monitorují vzdělávání, chování i absenci žáků.

Třídní učitel zformuluje čtvrtletní hodnocení výsledků vzdělávání (informuje na čtvrtletní pedagogické radě).

1. Po prvním čtvrtletí třídní učitelé domluví jednání se ZZ žáků, kteří za toto čtvrtletí neprospívají (hodnocení jsou dostatečně až nedostatečně, a vyučující vyhodnotí vývoj jako rizikový). Přítomni budou: TU, rodič, žák, učitelé daných předmětů, kde žák neprospívá, případně výchovný poradce. Zde se domluví možnosti a opatření vedoucí k nápravě. Z tohoto jednání bude pořízen zápis, který podepisují všechny strany (škola, rodič, žák), rodiče dostanou kopii domů, aby znali závazky své i dítěte.
2. Také se domluví termín případné další schůzky, při které se vyhodnotí úspěšnost zvoleného postupu. Nejpozději před uzavřením klasifikace žáka. Za vyvolání jednání s rodiči a jeho koordinaci a realizaci odpovídá třídní učitel.

3. Podle zájmu je možné využít individuální konzultaci žáka (a rodiči) s výchovným poradcem, speciálním pedagogem, metodikem prevence (např. nastavení podpory při učení, zjištění učebních stylů aj.).
4. Na závěr školního roku by měla být podpora opět vyhodnocena na společné schůzce s rodiči a žákem (případně v pololetí při ukončení podpůrných aktivit, pokud žák překoná obtíže).
5. V rámci sociálního klimatu třídy je také možné využít pozitivních sociálních vazeb v kolektivu, kdy si žáci v rámci třídy poskytují při výukových obtížích jednoduššího charakteru podporu vzájemně (žáci doučují své spolužáky).
6. Pokud žák zamešká více než 130 hodin výuky, je zákonný zástupce upozorněn na tuto skutečnost. Pokud žák zmešká více než 150 hodin, je zákonný zástupce upozorněn na možnost doložit lékařské potvrzení. Domluví se podpora tak, aby žák byl schopen kompenzovat svou absenci (např. plán práce, obsah učiva, možnost individuální konzultace).

Pokud se podaří podpořit žáky tak, aby nebyli školsky neúspěšní a neopakovali, zamezí se i předčasným odchodům žáků ze základního vzdělávání. Opakování ročníku je však nadále nutné při selhání všech výše zmíněných podpůrných opatření.

Zabezpečení vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných

Nadaným žákem se rozumí jedinec, který při adekvátní stimulaci vykazuje ve srovnání s vrstevníky úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, intelektových činností nebo v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech. Mimořádně nadaným žákem se v souladu s vyhláškou rozumí žák, jehož nadání dosahuje mimořádné úrovně.

Škola je povinna vytvářet ve svém školním vzdělávacím programu a při jeho realizaci podmínky k co největšímu využití potenciálu každého žáka s ohledem na jeho individuální schopnosti. To platí v plné míře i pro vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných. Výuka žáků by měla probíhat takovým způsobem, aby byl stimulován rozvoj jejich potenciálu včetně různých druhů nadání a aby se tato nadání mohla ve škole projevit a pokud možno i uplatnit a dále rozvíjet.

Specifikace provádění podpůrných opatření a úprav vzdělávacího procesu nadaných a mimořádně nadaných žáků:

- obohacování vzdělávacího obsahu,
- zadávání specifických úkolů, projektů,
- příprava a účast na soutěžích okresních, krajských, celostátních i mezinárodních,
- bohatá nabídka zájmových činností a útvarů (kroužků)
- účast na olympiádách, reprezentaci školy.

V Jihlavě dne 1. září 2025

Vypracovala: Mgr. Veronika Burianová

Schválila: Mgr. Andrea Medunová